

TIL DANSK PRÆSTEHISTORIE

OPLYSNINGER OM HORNUM, SLET, REVS, AARS, HASSING SAMT
ØSTER OG VESTER HAN HERREDERS PRÆSTER

Ved

HANS H. FUSSING

---

*Om principperne for meddelelserne se Personalhistorisk Tidsskrift
11. I. 55.*

Hornum herreds præster ca. 1617—1654.

De efterfølgende oplysninger er hentet fra *Hornum herreds tingbøger* 1636—54 og fra et par tilstødende jurisdiktioners tingbøger. Enkelte oplysninger er hentet andetstedsfra, og desuden er benyttet Viborg landstings dom-bøger række B 1617—43.

Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Hornum herreds tingbøger.

Sønderholm og Freilev.

Wiberg nr. 4 *Jacob Jensen*.

Synes 1630 at have beskyldt Gislum nr. 7 *Mikkel Christensen Viborg* for meddelagtighed i et hestetyveri, men vidne herom forkastedes, da Jacob Jensen ikke mødte. Sagen er dog temmelig uklar. (V. L. D. B. 1630 f. 237 b). I 1643 beskyldtes han for at have ladet sin søn *Axel*, der kun var en skoleperson, prædike i Freilev kirke 13. juli, men vidnet herom forkastedes av lands-tinget. (V. L. D. B. f. 241 b). Han var provst 1640 og var da g. m. Maren Jacobsdatter og de havde datteren *Madelin*. (Slet h. tgb. 1640 9. juni). Hustruen var formentlig en søster til Veggerby-Bislev nr. 3 *Niels Jacobsen*, idet Jacob Jensen i 1640 optraadte for dennes børn, der sagsøgte bl. a. *Søren Andersen Geds* enke *Kirsten Jespersdatter* for gæld til Niels Jacobsens arvinger. (1640 3. aug.). I 1636 beskyldte han sin hyrde for ikke at have passet hans kvæg ordentligt, idet en ko havde brækket benet. (1636 12. sept.).

Wiberg nr. 5 *Niels Eskesøn*.

Han var broder til fogeden paa Restrup av samme navn og

var 1649 g. m. *Berete Nielsdatter*. Denne smykkede 3. juni s. aa. en brud med et smykke, hvori der var en rubin, der manglede i smykket om aftnen, da hun »tog av bruden«. (1649 23. juli). I 1654 lod han en mand i Nibe stævne for gæld, men denne udskældte præsten for skand og løgner til de fremmødte stævningmænd. (1654 30. okt.).

Nørholm.

Wiberg nr. 5 *Mogens Thomsen Wiingaard*.

Skiftet efter ham holdtes 4. maj 1636. (Nibe tgb. 1638 28. juli).

Wiberg nr. 6 *Jens Jensen Sjorslev*.

Var provst 1640 og havde da været gift med den avdøde *Elle Jacobsdatter*. (Nibe tgb. 1640 7. marts).

Ellidshøj-Svenstrup.

Wiberg nr. 3 *Mads Sørensen*.

Omtales 1630 av bispen som meget fattig. (Da. Kanc. indk. br. 1630 9. marts).

Wiberg nr. 4 *Henrik Jensen*.

Var her 1634 (Slet h. tgb. 1634 29. maj). Senere kaldes han med tilnavnet »Stret« (ibd. 1649 26. juli), formentlig fordi hans far, der døde 1634 (ibd. 1641 7. jan.) var en selvejerbonde i »Vester Strette«. Med sin stifmoder *Birgitte Harboe*, der ca. 1640 giftede sig igen, laa han i langvarig arvestrid, ligesom med sine sødskende. (V. L. D. B. 1643 f. 292. — Slet h. tgb: 1634 29. maj, 3. juli, 1640 13. febr., 1. okt., 1641 7. jan., 1649 26. juli, 16. aug., 30. aug., 13. sept. — Hornum h. tgb. 1641 8. febr.).

1640 var han gift med *Karen Pedersdatter*, hvem en bonde beskyldte for i en lade at have ligget i med en soldat, men han tog sine beskyldninger tilbage. (V. L. D. B. 1640 f. 172, 416). I 1642 bødede en bonde 1 rdl. til kirken, fordi han der havde forvoldt præstekonen skade (1642 7. marts). Han var endnu præst her 1. sept. 1645, men kaldes forhenværende 29. juni 1646, og avsettelsen skyldtes muligvis de følgende sager. Et lutfærdigt fruentimmer, der havde tjent ham, paastod, at en bonde og hans hustru og præstens egen kone havde opfordret hende til at udlægge hr. Henrik til barnefader til det barn, hun skulde have, men hun tog det i sig igen og slap med at rømme Aalborghus len (1645 1. sept.). Aaret efter holdtes der forhør over en anden pige, der

havde udlagt ham som barnefader, skønt hun ved fødslen havde udlagt en svensk rytter. (Fleskum h. tgb. 1646 29. juni). Samme dag benægtede Karen Pedersdatter at have klaget over, at hr. Henrik havde slaæet hende, saadan som nogle personer havde sagt. Han havde forholdt sig mod hende, som en ærlig ægtemand burde. (ibd.).

Med sognefolkene havde han en del stridigheder. En bonde beskyldte ham 1640 for at have nægtet at give ham sakramentet, men sagen løb ud i sandet. (Slet h. tgb. 1640 9. juli). Samme aar vidnede nogle bønder, at han under en prædiken havde sagt, at han havde haft bud til en bonde efter noget tiendekorn, men bonden havde svaret budet: »Jeg maatte have en lort paa min næse, den vil jeg ikke tjene for den maatte du selv have, ... Du maatte selv have en lort og djævelen oven i købet.« (1640 21. dec., 1641 24. jan.). 1641 beskyldtes han for at have modtaget uretmæssige gaver. (1641 24. jan.). Hans ladekarl overfaldt ham — sagesløs — i hans egen lade og slog ham et saar paa højre arm med en plejl 1642. (1642 3. febr.). Nogle bønder, hvis kvæg havde gjort skade paa hans korn, maatte til erstatning love at udage møg for ham (1642 2. maj), og i den anledning forbød han Elleshøj bymænd at komme med deres heste paa præstegaardens jorder (ibd.), og samme aar beskyldte han en bonde for at have harvet i hans mark (1642 4. juli). En bonde overfaldt ham Kristi Himmelfartsdag 1644 og beskadigede hans højre haand, hvorfor præsten vilde have ham dømt fra livet eller til Bremerholm, men nogen avgørelse findes ikke (1645 25. aug.).

1642 krævedes han for 14 sldl. for 2 td byg, han havde købt av en borger i Aalborg (1642 28. febr.), og en borger i Nibe søgte ham til betaling av et sejerværk, der skulde have været betalt med havre, hvortil præsten havde faaet udleveret 4 sække, som han havde beholdt (1642 4. juli). Noget før havde han selv gjort krav paa en udestaaende fordring i Slet herred (Slet h. tgb. 1639 31. okt.).

1637 lod han tage syn paa præstegaarden i Elleshøj, der var meget forfalden (1637 3. apr.), og 1640 lod han baade gaarden og jorderne syne (1640 26. nov.). Præstegaarden sattes 1636 i fæld for 37½ rdl. og annexgaarden for 42½ rdl. (1636 11. apr.).

Efter sin avsættelse boede han i hvert fald 1649—53 i Knækkeborg. 1649 optraadte han paa skiftet efter sin broder *Christen* — g. m. *Karen Nielsdatter*, børn: *Niels* og *Inger* — i Løgstør (Løgstør birks tgb. 1649 12. dec.), og 1650 skødede han sin part i en gaard i Vester Stret, som han havde arvet efter sine forældre, ligesom han lovbød en anden ejendom (Slet h. tgb. 1650 30. maj, 1. aug., 1652 13. maj, 25. juni, 1653 11. aug.).

Wiberg nr. 6 *Peder Mogensen Kuur*.

Var her 1649, da han stævnedes for gæld (1649 2. apr. Sml. Hellum h. tgb. 1653 15. febr.).

Øster Hornum.

Wiberg nr. 3 *Niels Eskildsen*.

Levede endnu 1624, men var da ikke i embede. En dag, da »den unge sognepræst« ikke var hjemme, døbte han et barn, men beskyldtes for at have glemt at øse det med vand (V. L. D. B. 1634 f. 26 b.).

Wiberg nr. 4 *Niels Nielsen*.

Var her 1636, da præstegaarden sattes i fæld for 3 mk. (1636 11. apr.). Aaret efter sagsøgte han en bortrømt tjenestepige (1637 24. juli). 1642 d. 4. aug. holdtes der skifte efter hans søster Gertruds mand *Jens Jensen Bjerregaard*, der efterlod sig to sønner og tre døtre. Den ene søns arv beholdt han i sit værge, og arven synes senere bestyret av eftermanden, overfor hvem *Jens Jensen Bjerregaard* i 1650 kvitterede for arven. Gertrud Nielsdatter levede da endnu (1642 5. dec., 1650 4. nov.).

Wiberg nr. 5 *Joen Jensen*.

Han var 1654 g. m. *Anna Lauritzdatter*, der havde følgende sødskende: *Karen g. m. Mourids Nielsen* i Molberg, *Christen, Laust, Jørgen, Poul og Anders*. De to sidste var da døde, og præsten og hans hustru gav *Niels Kras* avkald paa arven efter dem (1654 9. jan.).

Aardestrup — Buderup — Gravlev.

Wiberg nr. 7 *Iver Iversen*.

Han var 1642 g. m. *Maren Christensdatter*. En tidligere avdød søster til hende havde været g. m. *Jacob n. n.* og havde børnene *Maren og Eske*, den sidste døde 1642 (1642 25. apr.).

1636 sattes præstegaarden i fæld for 6½ rdl., annexgaarden i Buderup for 45 sldl. og den i Gravlev for 27 dl. (1636 11. apr.). En drukken husmandskone bagtalte hr. Iver, idet hun paastod, at han havde beskyldt hende for tyveri, men de forligtes paa tinge ved haandsrækning. Senere gentog hun dog beskyldningen (1636 20. juni, 4. juli). Aaret efter beskyldtes han for at have udskældt en bonde under altergangen, men denne erklærede selv, at hr. Iver altid havde behandlet ham godt, og at han kun vidste godt om præsten (1637 27. nov.).

Han synes at have holdt kapellan, for hr. *Knud Nielsen* i Bud-

rup eller Borup omtales 1640 og 1642 (1640 15. juni, 1642 26. sept.).

Wiberg nr. 9 *Claus Christensen Vorde*.

Var her 1649 12. marts (Tgb. n. d.).

Sønderup — Suldrup.

Wiberg nr. 3 *Peder Hansen »Butzier«*.

I 1619 var han g. m. *Ellen* eller *Else Lauritzdatter Buck*, der beskyldte sin tidligere tjenestepige *Boel Jensdatter Degn* for at have forgjort præstegaardens kvæg, have gjort, at der ikke kunde holdes tjenestefolk i præstegaarden og ved trolddom at have gjort præsten sindssyg. Samtidig beskyldte en bondekone pigen for at have skaffet hendes mand en sygdom paa halsen, men bonden selv tiltraadte ikke beskyldningen. Præsten støttede sin kone, og et kirkenævn oversvor pigen trolddom, men dette forkastede landstinget. I paasken 1619 var præsten aabenbart sindssyg (V. L. D. B. 1617 f. 196 b, 1619 f. 293, 348 b).

Wiberg nr. 5 *Mikkel Jensen*.

Hans moder *Maren Christensdatter* kom 1635 i Aalborg Stifths-hospital (Kornerup: Aalborg Stiftshospitals Historie s. 174). 1636 blev præstegaarden sat i fæld for 14 dl., annexgaarden for 50 dl. (1636 11. apr.). Han beskyldte samme aar en bonde for at snyde med tienden, og bonden rejste i den anledning sag imod ham, men der faldt ingen dom i den (1636 11. juli). I 1649 kom et par mænd i slagsmaal i præstegaarden, og da præsten og hans hustru forsøgte at skille dem ad, blev de groft udskældt (1649 28. maj).

Veggerby — Bislev.

Wiberg nr. 2 *Anders Ged*.

Hans enke *Anne Mortensdatter* i Kirketorup døde 1637, og der opstod strid om arven efter hende, idet *Mikkel Jensen* i Bislev mente, at hans kone *Maren Andersdatter*, vistnok en datter av den avdøde, var eneste arving, men der dukkede flere op (1637 20. febr., 12. juni).

Wiberg nr. 2 *Niels Jacobsen*.

Var 1617 g. m. *Anne Andersdatter* (V. L. D. B. 1617 f. 39 b). Senere var han g. m. *Karen Pedersdatter* og havde i dette ægteskab børnene *Jacob*, død ugift i Nibe 1642 — skifte 21. febr. —, *Dorte*, *Gunder*, *Boel*, der alle var ugifte i 1642 (1642 21. febr.).

Boel boede 1647 ugift i Kirketerp, da der tilfaldt hende en arv paa 27 sldl. 12 sk. fra Nibe (Nibe birks tgb. 1647 3. juli). Han gjorde intet mod en troldkarl i sognet, vistnok av frygt for ham (V. L. D. B. 1635 f. 43). Om strid om besættelse av kaldet efter hans død se Kanc. Brevb. 1632 12. dec. — Sml. ovf. Sønderholm nr. 4.

Wiberg nr. 4 *Peder Jørgensen Stub.*

Hos Wiberg kaldes han Pedersen, men tgb. har altid Jørgensen, ligesom Kanc. Brevb. — 1637 beskyldte en bonde ham for at være kommet drukken til hemmeligt skriftemaal, for at have slaaet degnen blaa og blodig og for at have taget penge, skænk og gave for begravelse og avløsning. Degnen *Oluf Jensen* benægtede det pure og gav præsten et godt skudsmaal. Der findes ingen dom i sagen (1637 13. og 20. febr.). 1641 stævnedes han en dreng, der var løbet af tjenesten og havde ladet hans kvæg staa paa marken »for ladt det for vild og voffue« (1641 5. apr., 5. maj). Samme aar tiltalte han en bonde for overhørigheid med hoveri (1641 11. okt.), og aaret efter en anden bonde, fordi han ikke ydede sin landgilde og ikke vilde give paaske- og St. Hansdagsrente, som de andre sognefolk. Bonden blev dømt til at yde (1642 7. juli, 18. aug.). 1650 tiltalte han en bonde for marktyveri fra præstegaardens jorder (1650 19. aug.). Præstegaarden sattes 1636 i fæld for 4½ sldl. og annexgaarden for 86 dl. (1636 11. apr.). 1650 lod han tinglæse, at annexgaarden var bygfældig for 190 sldl., tiltalte bonden herfor og søgte ham udvist (1650 13. og 27. maj, 19. aug.).

Nibe — Vokslev.

Da C. Klitgaard i sin bog: Nibe Bys Historie har en fyldig præsteliste, hvortil oplysningerne blandt andet er hentet fra Nibe bys og Hornum herreds tingbøger, skal her blot henvises til denne bog. Klitgaards oplysninger kan suppleres med følgende:

Wiberg nr. 9 *Niels Pedersen Aalborg.*

Det fremgaar av en sag for landstinget, at hans hustru *Maren Christensdatter* havde en noget løs mund (V. L. D. B. 1642 f. 234 b).

Slet herreds præster ca. 1613—1655.

De efterfølgende oplysninger er hentet fra *Slet herreds* tingbøger 1629—55 og fra et par tilstødende jurisdiktioners tingbøger. Desuden er benyttet Viborg landstings dombøger række B 1617—43.

Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Slet herreds tingbøger. Viborg landstings dombøger række B er forkortet til: V.L.D.B.

Kornum — Løgsted.

Wiberg nr. 6 *Christen Christensen Stub.*

Skifte efter ham holdtes 1651 4. apr. Enken hed *Anne Pedersdatter* og de havde børnene *Maren, Helvig* og »anden *Maren*«. Børnenes værge var *Thomas Christensen* i Horsens. Anne Pedersdatter maa være død umiddelbart derefter, for skiftet efter hende holdtes 17. juni samme aar (1651 29. maj, 17. juli).

En møller i Kornum svor 1635, at han aldrig havde sagt, at præsten havde faaet skænk eller gave for at avløse eller i andre maader (1636 25. maj). En mand i Løgstør udskældte 1641 præstekonen, men sagen forligtes ved, at manden tog det i sig igen og bødede 2 mk. til de fattige (1641 12. aug.).

Kapellan.

Forrige kapellan her *Christian Jespersen* døde 1. juni 1650, og boet registreredes 1. juli. Hans broder var *Anders Jespersen* i Øster Vandet, hans svogre *Christen Pedersen* i Øster Vandet, *Peder Nielsen* i Lille Løfting i Vester Vandet og *Christen Therkelsen* i Aggerholm. Han havde nogle udestaaende fordringer (1650 4. juli, 5. sept.). En bonde bebrejdede ham, at han 7. april 1649 ikke havde villet tage ham til skifte, og da kapellanen foreholdt ham hans forargelige levned med sin fars tjenestepige, blev han grov (Løgstør birks tgb. 1649 18. apr.). Samme aar lod han rejse sag mod nogle mænd i Løgstør, der drak og doblede under Gudstjenesten (ibd. 24. apr.). En mand overfusede ham i kirken, da han advarede menigheden mod at komme for sent og mod at beskæftige sig med jordisk syssel, inden de gik i kirke. Manden blev tiltalt, men gjorde avbigt, og sagen forligtes, idet manden lovede bod og bedring. Ved den lejlighed fik kapellanen et godt skudsmaal av menigheden (1649 23. aug., 13. sept.).

Wiberg nr. 7 *Jens Olufsen Schytte.*

Hans fars efterfølger i Kollerup-Skræm, *Niels Andersen Ascov*, fik ham 1651 dømt til at overtage værgemaalet for sine sødskende *David, Lisbeth* og *Maren*, der tilsammen arvede c. 350 rdl. efter deres far. De to søstre boede 1652 hos ham, da han delte sin faders klæder med dem (1651 18. sept., 30. okt. — Løgstør birks tgb. 1652 8. dec.).

Han blev 1652 beskyldt for at have taget av en mands tørv, men sagen blev ikke paadømt (Løgstør birks tgb. 1652 30. juni). En mand, som han 15. maj 1654 ikke vilde tage til skifte, truede ham, saa han fik ondt og maatte gaa hjem. Sagen henvistes til gejstlig ret (ibd. 1654 24. maj, 21. juni, 9. aug.).

Bjørnsholm — Malle.

Wiberg nr. 5 *Otto Lauritsen*.

Var her 9. november 1613, da han boede i Vester Kiergaard. Var søn av *Laurits Nielsen* i »Aar dop« (V. L. D. B. f. 71 b).

Vilsted — Vindblæs.

Wiberg nr. 5 *Knud Christensen*.

Kaldes *Knud Christensen Durup* og døde før 16. oktober 1638. Var g. m. *Berte Pedersdatter*, efter hvem arvingerne fragik arv og gæld 1652 7. april. De havde børnene *Niels*, voxen 1639, død før 1652, *Karen*, g. m. *Næsborg* nr. 4, *Inger*, g. m. eftermanden, døde 1642, *Anne*, g. m. *Hans Ravn* i Hofgaard, kgl. ridefoged i Slet herred, *Maren*, ugift 1642, før 1645 g. m. *Mads Nielsen*. Præstens broder *Jens Christensen* i Randers var 1639 værge for *Inger* og *Maren* (1639 10. jan., 21. febr., 1642 30. juni, 21. juli, 1645 1. aug., 18. sept., 1652 3. juni).

Wiberg nr. 6 *Jens Olufsen*.

Kaldes *Jens Olufsen Find*. Var fætter til *Froslev* nr. 4, idet deres mødre var søstre, og frabad sig 1647 værgemaalet for dennes børn, da han paa grund av fjendens overlast og andre besværligheder ikke kunde paatage sig det, men blev dømt til at være værge (1647 16. sept.). Var 1° g. m. formandens datter *Inger*, efter hvem der holdtes skifte 6. oktober 1640. De havde ingen børn, og han kom i strid med hendes sødskende om arven (1645 25. sept.). Han døde i 1648 efter 7. marts og efterlod sig enken *Anne Nielsdatter* og deres børn *Ole*, *Jens* og *Inger*, for hvem Hjordemaal nr. 5 blev værge, idet han var fætter til *Jens Find* (1649 18. jan., 11. okt. — V. L. D. B. 1649 f. 100).

Wiberg nr. 7 *Hans Poulsen Grum*.

Blev g. m. formandens enke før 1. august 1649 (ibd. og 1650 29. juli). Hans kaldsbrev var dateret 12. november 1648, og han havde da været kapellan i Viborg (1655 13. dec.). 1652 blev han og hans hustru overfaldet med onde ord av en bonde i præstegaarden. Bonden klagede over, at præsten ikke vilde tælle hans tiendekorn og paastod, at han havde slaaet ham og hans hest med en kaarde (1652 5. og 19. aug., 28. okt.). 1655 var han i strid degnen i *Løgsted Vil Ottesen* om noget tiende (1655 13. dec.).

Næsborg — Salling — Outrup.

Wiberg nr. 3 *Thomas Jensen*.

Var her som provst 1619, men var død 1623 (V. L. D. B. 1619 f. 73 b, 1623 f. 56).

Wiberg nr. 4 *Hans Thomsen Galskyt*.

Var her 1623 (V. L. D. B. 1623 f. 56). Var først g. m. *Maren Thomasdatter*, der i 1639 var død for en rum tid siden. De havde i hvert fald to døtre: *Margrete*, g. m. herredsskriver *Christen Mogensen* i Lenderup, og *Maren*, g. m. *Poul Christensen* i Thestrupgaard. Svigersønnerne gav henholdsvis 1639 og 1651 avkald paa arv efter hende (1639 14. nov., 1651 12. juni). Senest 1642 blev han g. m. *Karen*, datter av Vilsted nr. 4 (1642 30. juni).

1630 stævnedede han en kone, der havde haft Salling præstegaard i fæste, til at lade tage syn paa gaarden, idet han beskyldte hende for at have solgt tømmer m. m. derfra (1630 11. og 25. febr., 4. marts). Fogeden paa Brorupholm forbød ham 1632 at tage en bonde til alters, før denne havde klaret for sig i en slagsmaals-sag (1632 3. maj). 1633 nedlagde en anden mand et forbud mod, at en anden bonde gik til alters, før han havde erklæret sig om nogle vidner imod ham, og i den anledning var der skændsmaal og bulder i kirken 24. marts (1633 11. apr.). En bonde svor 1637 paa, at han intet havde at klage over hr. Hans, og at han vilde tage sin sygdom av guds haand (1637 16. marts). 1651 omtalte han sig selv som viceprovst i Slet herred (1651 14. aug.).

Farstrup — Aistrup.

Wiberg nr. 4 *Peder Svendsen*.

Levede endnu 5. februar 1635, men var død 27. juli, da der holdtes skifte efter ham. Hans døtre *Else* og *Kirsten* var da ugifte (1635 5. febr., 6. aug.). Nogle drukne bønder lavede skandale i Farstrup kirke 2. pinsedag 1634 (1634 12. juni, 3. juli).

Wiberg nr. 5 *Jens Pedersen*.

Var 1642 g. m. *n. n. Mortensdatter*, hvis søster var g. m. Bjergby-Mygdal nr. 4 (1642 8. sept.). 1647 var han g. m. *Else Christensdatter*, der gav avkald paa arv efter sin broder *Mads Nielsen* i Molgaard (1647 18. marts).

Sebber — Lundby.

Wiberg nr. 3 *Christen*.

Hed *Christen Pedersen*, døde senest 1629. Han havde følgende børn: *Anders*, *Maren*, *Peder*, sognepræst til Gudum-Fabjerg, *Hans Bynthe*, g. m. *Cathrine Andersdatter*, død 1652 som sorenskriver i Romerike i Norge, og havde da børnene *Hannibal*, *Hans*, *Christiane Sofie*, *Christiane Maria*, — *Else*, g. m. eftermanden, *Mette*, g. m. *Anders Christensen* i Sebbersund. De to førstnævnte børn

var døde 1652, da de øvrige børn gav avkald paa arven efter dem til *Peder Nielsen* i Valsted (1652 5. aug.).

Wiberg nr. 4 *Ole Thøgersen Thrane*.

G. m. formandens datter *Else*. Var her 1629, da han sagsøgtes av et par debitorer (1629 19. nov.). Døde før 29. juli 1638, og skifte efter ham holdtes 16. september 1639, da hans broder *Jens Thøgersen* i Svejstrup optraadte. Han havde da børnene *Else, Maren, Mette, Thale, Margrete, Anne* og *Oluf*, der kom i huset hos eftermanden, som giftede sig med enken (1639 1. aug., 5. sept., 17. okt.).

Wiberg nr. 5 *Jens Pedersen Albech*.

Var g. m. formandens enke, der endnu levede 1652 (1645 17. apr., 1652 5. aug.). Var i strid med Christian Friis til Vaar om nogle enge (1642 7., 21. og 28. juli. — V. L. D. B. 1643 f. 79).

Revs herreds præster ca. 1569—1655.

De følgende meddelelser om *Revs herreds* præster er praktisk talt alle hentet fra herredets tingbøger 1635, 1648, 1651 og 1654. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) *Revs herreds* tingbøger. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Vestervig og Agger.

Wiberg nr. 5 *Niels Sael*.

Forsaa sig i drukkenskab mod fru *Jytte Putbus*, der havde Vestervig klostres len i pant, idet han kom for sent hjem til klostret og gjorde bulder. Sagen blev forligt ved adelsmænds mellemkomst 1569 30. jan. (Knud Henriksen Gyldenstiernes arkiv. Læg E. n. d.)

Wiberg nr. 6 *Kjeld Lauritzen*.

Var endnu i Brovst 1659 17. oktober, da han lovede, at hvis han kom til Vestervig, vilde han nøjes med de 5 læster korn, som bønderne havde forpligtet sig til at give, nøjes med Tinggaard som præstegaard og være fru *Jytte Putbus* og hendes børn horig og lydige, ellers skulde han rømme sognet. Han laante bøger av fru *Jytte* 1570 28. juni, da han var kommet til Vestervig (ibid. n. d.).

Wiberg nr. 9 *Christen Poulsen Resen*.

Var g. m. *Karen Tøgersdatter*, en datter av Skyum nr. 4, og de havde børnene *Christen, Tøger, Hans, Anne, Margrete, Maren*

og *Mette*, der gjorde krav paa part i Tøttrupgaard i Hassing herred. Enken g. m. eftermanden (Hassing h. tgb. 1648 5. okt.). Laa i en langvarig strid med en mand, som han paastod skyldte ham penge p. g. a. en kaution, men denne frifandtes, da præsten ikke kunde bevise gælden (1635 10. jan.). 1637 havde han *Niels Tøgersen* til kapellan (V. L. D. A. 1637 f. 112 b). Om en demonstration mod hans kapellan — senere efterfølger — i 1640 se Kirkehist. Sml. 6. III. s. 184.

Boddum, Ydby og Hurup.

Wiberg nr. 4 *Christen Jensen Morsing*.

Udlaante 1623 200 rdl. til *Hans Dyre* til Boller (V. L. D. A. 1631 f. 89).

Wiberg nr. 5 *Claus Christensen Morsing*.

Han, hans kone og børn kom 1635 i strid med en bonde og hans folk, men sagen forligtes (1635 26. sept.). Havde et par stridigheder om tørveskær og engskifte til præstegaarden (1648 26. aug., 1651 2. aug.).

Wiberg nr. 6 *Anders Andersen Ringkøbing*.

Købte i 1655 en vejrmølle av *Christen Skeel* til Vallø (1655 17. marts). Stævnedes samme aar en række skyldnere og hoveri-
resteranter (1655 1. sept., 15. dec.).

Wiberg nr. 8 *Christen Christensen Friis*.

Fik 1667 16. marts brev om at være præst her, da den forrige skulde være død. Brevet blev kasseret, men han fik et nyt 1668 14. februar. (D. K. Henlagte sager n. d. — Jy. aabne br. 1668 14. febr.).

Kapellan.

Christen Pedersen Leerup kaldtes forrige kapellan her i 1648. (1648 29. juli).

Hvidbjerg og Lyngs.

Wiberg nr. 3 *Niels Christensen Riber*.

Havde i sit andet Ægteskab flere børn, bl. a. sønnen *Peder*, der 1648 boede i København. 1648 9. dec.

Wiberg nr. 4 *Niels Lauritzen Juul*.

G. m. formandens enke. Lovede 1605 sine stifbørn 80 rdl., hvis han overlevede deres mor. 1648 tiltalte ovennævnte *Peder*

Riber ham til betalingen, saa da maa hun være død, og han dømmes 1651 til at betale (1648 9. dec., 1651 18. okt.).

Wiberg nr. 5 *Niels Nielsen Juul*.

Havde en lang række sager mod skyldnere, tienderestanter o. l. (1648 26. aug., 1651 18. jan., 1. marts, 4. okt., 20. dec., 1655 24. marts, 28. dec.). Tilbød en fra sognet flyttet bonde sin tjeneste med sakramente og absolution, hvis han vilde anamme det, som sig bør (1648 14. okt.).

Søndbjerg og Odby.

Wiberg nr. 6 *Anders Nielsen Lugge*.

Stævned 1648 en lang række skyldnere for korn, tørv og penge (1648 2. dec.).

Jegindø.

Wiberg nr. 5 *Christen Bentsen*.

Landemodet dømte ham fra embedet paa grund av lejermaal i 1637 23. marts. Han appellerede til herredagen, hvor sagen imidlertid ikke synes at være kommet for. Lensmanden *Mogens Høeg* til *Kærgaardsholm* vilde fratage ham præstegaarden strax, men landstinget dømte, at han skulde beholde den, mens sagen stod paa (V. L. D. A. 1637 f. 539). Senere kom han i proces med lensmanden om frugtegælden av præstegaarden, men *Mogens Høeg* frafaldt sagen (ibid. f. 317).

Oplysninger om Aars herreds præster ca. 1630—61.

Aars herreds tingbøger, der fra tiden før enevælden findes bevaret fra aarene 1646—51, 1653 og 1655—60, er ikke blevet gennemgaaet, men en del oplysninger om herredets præster i første halvdel af sextenhundredetallet, som findes i andre tingbøger fra Himmerland og fra Viborg landstings dombøger — her forkorte til V.L.D.B. — skal her meddeles.

Brorstrup — Ravnkilde — Haverslev.

Wiberg nr. 4 *Hans Pedersen Vogelius*.

Sagsøgte 1636 til betaling av gæld til en købmand i Hobro, men sagen henvistes til gejstlig ret (V. L. D. B. 1636 f. 359).

Wiberg nr. 5 *Hans Lauritzen*.

Var her 1640. (Hindsted h. tgb. 1640 11. juni).

Blære — Eidrup.

Wiberg nr. 6 *Mads Thomsen*.

Var her 1630 og 1636, da han solgte en part i en gaard i

Langdal (V. L. D. B. 1630 f. 102 b og 1636 f. 51. — Slet h. tgb. 1630 21. jan.). Han var død 1650, da hans enke *Hølleborg Nielsdatter* av eftermanden krævede en del i præstegaarden beroende gods, mest møbler, og denne lovede enten at levere dem eller betale for dem. Hun krævede ogsaa en skrifteseddél av ham, saa hun kunde komme til alters andetsteds, men han erklærede den for overflødig (Hornum h. tgb. 1650 15. juli).

Wiberg nr. 7 *Gabriel Christoffersen*.

Han klagede 1661 over kaldets ringhed, og lensmanden paa Aalborghus *Kaj Lykke* fik ordre til at forbedre det. Han fik som hjælp $\frac{1}{2}$ rdl. av hver av Viborg stifts kirker (Da. Kanc. Henlagte sager. 1661 11. juli).

Ulstrup — Gundersted.

Wiberg nr. 6 *Lauritz Pedersen Aalborg*.

Var her 1636, da han stævnedé nogle tienderestanter (Slet herreds tgb. 1636 8. jan., 3. marts).

Wiberg nr. 7 *Mads Johansen*.

Kaldes *Mads Johansen Aars*. Da han blev kaldet 23. november 1649 bad han provsten indføre Mandrup Dues navn i kaldsbrevet, men han avslog det med den motivering, at adelsmænd ikke vilde »være udi kald med bønderne« (Slet h. tgb. 1650 4. april).

1650 blev han beskyldt for at have viet et usædeligt par i Gundersted (ibd. 1650 23. aug.), og 3. december 1654 kom han ikke til Gundersted kirke paa grund av det onde vejr. Næste søndag kom han heller ikke, men sendte sin skolemester, der prædikede (ibd. 1655 5. april, 10. maj). 1655 beskyldtes han for ikke at ville komme og døbe et svagt barn. Barnet blev efter hans anmodning bragt til præstegaarden, men da var han draget bort, og barnet døde udøbt (ibd. 10. maj).

Hassing herreds præster ca. 1483—1655.

De følgende meddelelser om *Hassing herreds* præster er praktisk talt alle hentet fra herredets tingbøger 1630—32, 1635—36, 1645, 1648 og 1654. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Hassing herreds tingbøger. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Snedsted.

Wiberg nr. 1 *Jens Poulsen*.

Var her i 1620 22. okt., da han sammen med kirkeværgerne lavede en fordeling av stolestaderne, som landstinget imidlertid

omstødt 1634, fordi den ikke var gjort med provstens og lensmandens billigelse. Stolestadsfortegnelsen synes at rumme navnene paa alle sognets voxne beboere (V. L. D. A. 1634 f. 13). Han førte et par smaasager 1630 (1630 22. juli, 12. aug.) og havde 1632 en langvarig strid med *Christian Høeg* til Todbøl om præstegaardens tilliggende (1632 4. okt. o. f. tingdage). St. Steffens dag — 26. december — 1634 sagde han efter vidneudsagn paa prædikestolen, om end efter prædikenen: »I godt folk, dannemænd, dannekvinder, unge karle og piger. I skal være storlige betakket for jeres offer, som var til herrens alter i gaar, besynderlige som gavst (sic) jeres 10 sk., 7 sk. og 3½ sk., dem skal jeg tjene videre i mit embede og uden, men dem som sidder i deres 4 punds gaarde, 3 punds gaarde og 2 punds gaarde og gik til herrens alter med en ringe penge, som I kunde give en stakkel for døren, dem ved jeg ingen tak.« En række bønder vidste yderligere, at de, deres hustruer og folk havde ofret 1 à 2 sk. (1635 8. jan., 15. jan.). Aaret efter vidnede en lang række bønder, at saa vidt de havde set, holdt hr. Jens sin formaning for alteret som han plejede d. 18. oktober, men de havde ikke set, om han for sin svagheds skyld vendte sig mod alteret (1636 11. febr.).

Wiberg nr. 2 *Peder Jacobsen Tisted.*

Hans kone *Else Christensdatter* var datter av Understed-Karup nr. 3, og hun døde 1645 — boet registreret 30. april —. De havde da børnene *Christen* og *Mads* (1645 29. maj).

Sønderhaa og Hørsted.

Wiberg nr. 5 *Niels Nielsen Hegelund.*

Havde 1630 nogle stridigheder om tienden, som han krævede i kærven (1630 15. juli, 26. aug.).

Wiberg nr. 6 *Jens Nielsen Hegelund.*

Forbød 1635 fædrift paa nogle jorder (1635 8. jan.), stævned 1645 nogle skyldnere og en bonde, der havde været overhørig med sit hoveri (1645 20. og 27. marts, 10. apr.). Da han juledag 1644 i kirken opfordrede en bonde til at deltage i brandskatten for at hindre, at svenskerne brændte byen av, skældte denne ham groft ud, idet han bl. a. sagde, at han vilde ramme præsten saa haardt, at han ikke skulde prædike i Sønderhaa kirke i et halvt aar, og bonden dømtes herfor til at »udsætte borgen for fred« (1645 29. maj, 12. juni, 31. juli). Blev 1648 dømt til at betale en gæld paa 40 rdl. (1648 3. febr.).

Harring og Stagstrup.

Wiberg nr. 3 *Iver Jespersen*.

Var her 1555 (1631 21. juli).

Wiberg nr. 4 *A. Oluf Poulsen*.

Var her 1558 (ibd.).

Wiberg nr. 4 *Morten Jensen*.

Var her 1560 (ibd.). Havde datteren *Valborg* og sønnen *Christen*; den sidste skrev 1630 et morsomt, men groft brev til Per Skolemester paa Ulstrup (1630 26. aug., 11. nov.).

Wiberg nr. 5 *Hans Sørensen Aalborg*.

Døde ca. 1. maj 1648, idet enken fik boet vurderet paa rette 30. dag, som var 1. juni. Aktiverne var 249 dl. i penge, sæden i marken og præstens bøger, gælden 153 dl. Deres søn Søren var 1631 tinget i kost i Aalborg, og var vistnok kapellan hos faderen i 1648, da han kaldes hr. *Søren Hansen Rosholm* (1631 23. juni, 1648 13. jan., 6. juli). Synes at have været meget stridbar, da han laa i stadig kævl med annexbonden og andre sognebørn, men sagerne har gennemgaaende ringe interesse (1630 3. og 24. juni, 12. og 19. aug., 1631 14. apr., 5. maj, 21. juli, 1635 8. jan., 12. febr., 23. og 30. apr., 14. maj, 9. juli, 24. sept., 22. okt., 5. nov., 1648 4. og 27. apr.). Selv dømtes han til at betale en gæld paa 12 rdl. til *Mogens Kaas* til Lyngholm (1631 18. aug.) og for skatterestancer (1648 27. apr.). Under Kejserkrigen blev noget gods sat i forvaring hos ham, og han beskyldtes senere for at have beholdt noget av det, men blev frifundet (1630 4. febr., 11. nov., 2. dec.). Samme aar klagede han over, at hans kirkevej var blevet ødelagt av vand, fordi en bonde havde gravet den for nær (1630 27. maj, 24. juni). Forholdet til menigheden var ikke altid godt. I 1630 bebrejdede han en kvinde, at hun havde stjaalet hans øg, mens han prædikede, »for jeg kunde ikke tage det udi kirken med mig«, og han bad gud igen sende saa mange fjender i landet som sidst, saa skulde han nok faa hævn over hende (1630 7. jan.). 1631 nægtede han at berette en tilflyttet person, før han havde bragt et ordentligt skudsmaal fra sin forrige præst (1631 6. okt.), og han vilde ikke skrifte nogle av sine sognebørn, fordi han havde »vidner paa dem« (?) (1632 6. dec.).

Skyum og Hørdum.

Wiberg nr. 4 *Tøger Jacobsen Holm*.

Levede endnu 17. juni 1630, men var død om høsten. Havde

børnene *Christoffer*, senest død 1634, *Else*, *Peder*, kapellan i Nykøbing, *Jens*, *Simon* og *Jacob* (1630 17. juni, 1631 27. jan., 3. febr., 2. aug., 1648 5. okt.). Tiendestridigheder (1630 17. juni, 1631 27. jan., 3 febr.).

Wiberg nr. 5 *Peder Jacobsen Holst*.

Var 1634 og 1648 g. m. *Maren Simonsdatter* (1648 5. okt.). Fik to bønder dømt for en ubetydelig gæld (1648 17. febr.).

Hassing og Villerslev.

Hr. *Strange* synes at have været præst i Villerslev før 1483 (1635 4. juni).

Wiberg nr. 6 *Peder Mortensen Hassing*.

Krævede præstetienden i kærven (1630 10. juni). Udlaante under Torstenssonkrigen 20 rdl. til nogle bønder og sagsøgte dem senere til tilbagebetaling (1645 24. apr.). Hans vædder blev dræbt av en hund 1648, og samme aar havde han besvær med en uefterrettelig bonde i annexgaarden, som han lod tage syn paa (1648 10. aug., 14. sept., 5. okt.).

Visby og Heltborg.

Wiberg nr. 4 *Mads Andersen*.

Kaldes *Morsing* og var søn av borgmester i Tisted *Anders Morsing*. Var gift med *Maren Nielsdatter*, en datter av Vadum nr. 5, der overlevede ham. De havde ingen børn, men enken kom i strid med hans 1592 avdøde søster *Karens* mand *Gregers Jensen* i Tønsberg paa deres datter *Marens* vegne. Han døde 3. februar 1635, og skifte holdtes 9. juni. Der findes specifikation paa boet, deriblandt paa bøgerne (1635 11. juni, 1636 7. jan., 21. og 27. juli). Var i 1630 i strid med *Mogens Kaas* til Lyngholm, hvem han bad lade kgl. majestæts præster i fred til lensmanden kom, hvad *Mogens Kaas* lovede (1630 13. maj). Stævnedede 1630 en skyldner (1630 4. nov.). Et ham tilhørende pantebrev kendtes ugyldigt 1631 (V. L. D. A. 1631 f. 266).

Wiberg nr. 5 *Oluf Madsen Svale*.

Var her 9. juni 1635 og var 3. september s. aa. trolovet med formandens enke, for hvem han førte ovennævnte arvestrid (Sml. ovf.). Senere var han gift med *Maren Villadsdatter*, med hvem han havde børnene: *Maren*, *Jens* og *Peder*, der var student 1648. Han døde i maj 1648, idet hans bo registreredes paa rette 30. dag d. 10. juni. Aktiverne var 1536 sldl., 4 td. byg og 286 lod 1 kvint

sølv, passiverne 801 sldl. Værge for enken var Sønderhaa nr. 6, for børnene *Ove Madsen* i Fyn, vistnok en søn av Kollerup-Skræm nr. 4 (1648 15. juni).

Wiberg nr. 6 *Jens Andersen*.

Lod 1655 tage syn paa græsset paa Heltborg kirkegaard, der havde taget skade for to læs hø (Revs h. tgb. 1655 28. juli).

Bedsted og Grurup.

Wiberg nr. 4 *Thøger Christensen*.

Var her 1630 (1630 21. jan.).

Wiberg nr. 5 *Christen Poulsen Holstebro*.

Nægtede at tage en bonde til skifte 14. september 1645 (1645 9. okt.). Stævnedede restanter for brandskat s. aa. (1645 13. nov.).

Hvidbjerg, Ørum og Lodbjerg.

Wiberg nr. 4 *Peder Olufsen*.

Døde ca. 1. november 1635 og overlevedes av enken *Kirsten Nielsdatter*, der 1636 var g. m. *Peder Nielsen*. De synes ikke at have haft børn, da han i al fald delvis arvedes av sin søster *Mette Olufsdatter*, g. m. *Per Terkildsen* i Bjerregaard (1635 3. dec., 1636 27. okt., 17. nov.). Krævede sin tiende i kærven 1630 (1630 17. juli).

Wiberg nr. 5 *Hans Nielsen Resen*.

Var født i Lemvig. Blev 1631 26. juni kapellan p. p. og lovede da, at hvis han skulde succedere, skulde han skaffe enken Skovsted præstegaard. Denne kontrakt vedstod han, da han blev præst, men enken giftede sig igen, og saa krævede han hendes mand for gaarden. — Sml. ovf. — Hr. Hans hævdede, at hun kun skulde have gaarden som enke, og at hun frivilligt havde forladt den for at gifte sig. Sagen opsattes, og der er derefter et hul i tingbogsrækken (1636 22. dec.).

Han var 27. april 1636 g. m. *Mette Christensdatter*, for hvem han kvitterede for arv efter *Christen Lauritzen Aalborg* i Løgstør. Hun var søster til Skjoldborg nr. 7 (Løgstør birks tgb. 1636 27. apr.). Havde stridigheder med tienderestanter, og ved en lejlighed skældte præstekonen nogle tiendeydende bønder ud for tyve og skælmer, ved en anden bad han djævelen fare i dem (1645 26. juni, 2., 9., 16. og 23. okt., 20. nov.). Han beskyldtes for at have forsømt en prædiken i Lodbjærg, men en lang række sognefolk vidnede, at de intet havde at bebrejde ham (1645 7. sept., 6.

nov.). Han udstedte 1646 19. februar et gælds-brev til lensmanden paa Ørum *Christoffer Hvas*, der 1648 fik ham dømt til at betale det (1648 20. apr., 29. juni, 20. juli). 1653 var han i strid med annexgaardsbonden (1654 22. juni).

Ø. og V. Hanherreds præster ca. 1571—1663.

De følgende meddelelser om præsterne i *Han herrederne* er praktisk talt alle fra Øster Han herreds tingbog 1630 og 1634. Da den ogsaa indeholder en del oplysninger om præsterne i Vester Han herred, er disse medtaget her, men nogen særlig tingbog derfra findes ikke fra dette tidsrum. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Øster Han herreds tingbog. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Ø. Han herred.

Lerup og Tranum.

Wiberg nr. 6 *Peder Christensen*.

Hans børn *Else* og *Christen* stævnedes 1630 til at betale 42 dl., som han skyldte kirken (1630 1. og 15. marts, 5. apr.).

Wiberg nr. 7 *Laurits Nielsen*.

Blev 1630 bestjaalet for noget fodring, muligvis av formandens ovennævnte datter *Else* (1630 25. apr.).

Broust og Svenstrup.

Wiberg nr. ? *Gregers Iversen*.

Var provst 1630 (1630 15. nov.). Havde sønnen *Jørgen*, der for ham købte et hus i Nibe 1634 (Nibe birks tgb. 1634 9. aug.).

Wiberg nr. 6 *Jens Jensen Mørk*.

Var her 1639 (V. L. D. A. 1640 f. 214 b, 267 b).

Torslev.

Wiberg nr. 3 *Jacob Andersen*.

Var 1630 enkemand efter *Anne Nielsdatter*. Deres datter *Dorte* var da g. m. *Niels Bentsen* i Haffuen, der gav arveavkald (1630 14. juni).

Haverslev og Beistrup.

Wiberg nr. 4 *Peder Thomsen*.

Blev 1630 groft injurieret paa tinge av en bonde; samtidig havde han en strid med sin degn *Anders* (1630 18. jan., 27. sept.).

Aggersborg.

Wiberg nr. 7 *Jørgen Brorup Edvardsen*.

Blev i høsten 1628 udplyndret av fjenden og forjaget fra præstegaarden med kone og børn. Blev i sognet og passede sin kirketjeneste, besøgte syge m. m. (1630 1. og 15. marts). Havde en strid om leveringen av en harve (1630 16. aug.) og om præstegaardens tilliggende (1634 3. febr.). 1631 fæstede han sammen med nogle andre i Løgstør et vod til at fiske med (Løgstør birks tgb. 1636 2. nov.).

V. Han herred.

Kollerup og Skræm.

Wiberg nr. 1 *Herman Splithof*.

Havde været munk og forlod klostret, »dog ikke av nogen løstgighed«. Var g. m. *Sicke*, der levede som enke 1571. Ingen børn. Havde en 1571 levende bror hr. *Frantz*, der ogsaa havde været munk (Univ. bibl. Add. 151. f. 299 b).

Wiberg nr. 4 *Oluf Pedersen Aarhus*.

Nogle av hans klæder blev 1652 skiftet hos hans søn *Jens Olufsen* — Kornum nr. 7 — i præstegaarden i Kornum mellem hans døtre *Lisbet* og *Maren*, for hvem broderen var værge (Løgstør birks tgb. 1652 8. dec.). 1630 blev han udskældt av en kone, som han avviste fra skriftestolen (1630 8. febr., 8. marts) og havde en sag om et tyveri fra ham (1630 15. marts).

Wiberg nr. 5 *Niels Andersen*.

Kaldtes 1651 *Ascov*, da han stævnedes hr. *Jens Olufsen* — Kornum nr. 7 — til at være værge for sine sødskende (Slet h. tgb. 1651 18. sept., 30. okt.).

Kjetterup og Gjøttrup.

Wiberg nr. 5 *Niels Hemmingsen*.

Var død 5. april 1630, da hans enke *Maren Jørgensdatter* stævnede en mand for gæld (1630 5. apr.). Skiftet holdtes 19. maj 1630. Enken kaldtes da *Anne*, og der var børnene *Jørgen*, *Mette* og *Lisbet*, *Mette* var trolovet med *Hans Pedersen* (1630 24. maj).

Tømmerby og Lild.

Wiberg nr. 4 *Anders Pedersen Morsing*.

Hans enke *Kirsten Christensdatter* overlevede ham; de havde børnene *Peder* og *Johanne* (V. L. D. A. f. 28 b).

Øsløs, Vesløs og Arup.

Kapellan.

Mads Olufsen, der havde været kapellan her, ansøgte om at maatte faa det første ledige landsbykald (D. K. Henlagte sager. 1663 8. jan.).